

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura



VIURE AMB UNA ESTRELLA

de **Jirí Weil**Traducció: **Jaume Creus**Editorial: **Viena Edicions**

Barcelona, 2017 | Pàgines 263

Novel·la



Jirí Weil és l'autor de *Mendelssohn és a la teulada*, publicat també per Viena Edicions, que ja vam comentar ací mateix quan va aparèixer. Nascut el 1900 en el si d'una família jueva de Bohèmia, el jove Weil va adoptar la

ideologia comunista el 1921, va fer llargues estades en la Unió Soviètica, on va ser traductor literari del rus al txec (Gorki, Maiakovski, Pasternak), fins que el 1935, havent estat reu d'un dels tants processaments estalinistes, es va apartar del comunisme i va tornar a Praga, on va escriure en contra del règim soviètic. Però, com la major part dels centreeuropeus no es va lliurar del totalitarisme, ja que quatre anys després les tropes d'Hitler van envair Txèquia i van instaurar el protectorat de Bohèmia i Moràvia.

La mala vida del jueu Weil sota el domini nazi del seu país és el fil conductor del relat, que forma part del gènere de la Literatura de l'Holocaust. L'acció, que transcorre en una Praga ocupada, presenta un mosaic realista i horripilant de la vida quotidiana, basada en les experiències reals de l'autor, que no va millorar gaire durant la l'ocupació soviètica posterior. **JP**

CELTIBERIA SHOW

de **Luis Carandell**Editorial: **Maeva**

Madrid, 2015

Pàgines 253

Sociologia



Aquest és un llibre mític, especialment entre els titllats de «progres» en els anys finals del Franquisme i durant la Santa Transició.

Luis Carandell (1929-2002), un periodista tan peculiar i prestigiós que —com diu Manuel Vicent— va arribar a protagonitzar uns telediaris d'autor a la TVE d'aquells anys, va començar a publicar a la revista *Triunfo* tot tipus de materials —targetes, anuncis, fotografies, esqueles i qualsevol altra cosa imaginable o no— en un intent, que va tenir un èxit immediat, de disseccionar al viu i sense anestèsia les interioritats d'un país, un paisatge i un paisanatge —frase d'Unamuno recollida per Carandell a manera d'epíleg— que des del final de la guerra civil va voler i no va poder —com sempre— pujar al tren del progrés, de la modernitat, arrossegat com estava per una mentalitat en la qual l'únic índex de modernor era la boina. El resultat, editat el 2015 per Maeva en commemoració del 25 aniversari de la primera edició en format de llibre, és del tot inclassificable perquè oscil·la entre l'amable i el burlesc, el benèvol i el immisericorde.

En el fons, Carandell deixa en aquesta obra que els espanyols es retratin a si mateixos en aquells temps negres i casposos que ara pot resultar-nos hilarants, vergon-

yants però que van ser tan reals com la vida mateixa. Amb materials que d'una manera o altra van arribar a mans de l'autor se succeeixen en *Celtiberia Show* els capítols dedicats a aspectes sociològics —la diferència de classes i butxaques—, la sexualitat, els cellajunts i orgànics conceptes polítics del moment —la raça, la família, el municipi o el sindicat vertical...—, la cultura, l'economia, la publicitat i la religiositat, aflorant en tots ells els rampells d'un país encopetat i encapotat, brutal i campanut, assilvestrat i entranyable, que va arribar a creure's quinta essència i salvaguarda de no sé què reserva després d'haver perdut tots els trens de la història des Boabdil, sumit en un moviment que van cridar nacional i que no va ser més que immobilisme.

Benevolent en aparença i irònic —és a dir, intel·ligent— fins a arribar al sarcasme en carn viva, l'autor d'aquest valuós compendi de surrealismes diversos deixa de principi a fi —amb manera i maneres sempre elegants— que sigui el lector qui posi els qualificatius i les opinions, que s'encapritxi, fique roig, maleeixi o compadeixi, qui somrigui per no plorar. Sorprenent visió de la intrahistòria d'una gent que durant dècades van quedar ubicades als mapes molt més enllà de la rànquia quinta forca, en el més ençà del vull i no puc. Impagable tasca la de qui —en 1970, no us oblideu— per bé, per mal i per a pitjor les va fer ben visibles. I no només a qui volgués veure-les. **JMSR**

UN HORT PERSER FELIÇ

de **Marc Casabosch**Il·lustracions: **Raquel Valenzuela**Editorial: **Ara Llibres**

Barcelona, 2017 | Pàgines 215

Horticultura



El llibre raja optimisme pels quatre cantons, és una invitació entusiasta perquè qualsevol persona pugui cultivar les seues verdures, hortalisses, herbes aromàtiques, etc., en qualsevol lloc per petit que siga.

En un terreny adequat en el millor dels casos, i fins i tot al balcó o al terrat de casa, qualsevol persona que hi preste un poc d'atenció pot assaborir els fruits de les seues pròpies plantacions domèstiques. Això sí: l'agricultura, fins i tot en el seu format amateur, demana dedicació i cal estar un poc damunt per a obtenir l'èxit desitjat.

En uns quants capítols breus i didàctics, l'autor ens explica quin és el calendari de plantacions al llarg de les quatre estacions, com s'ha de planificar l'hortet, com va això del reg, com fertilitzar la terra i amb quins adobs, quines hortalisses podem plantar i quan, quina influència hi té la Lluna, quan hem de trasplantar, quines solucions ecològiques tenim a mà per a combatre les plagues i malalties de les plantes, com podem fer compostatge, quines herbes aromàtiques aniran bé, etc. Fa ganes d'agafar l'aixada amb una mà i el llibre en l'altra i posar-nos al tall! **JP**

destaquem...

La dissecció inflexible de la societat americana profunda

L'escriptor com un observador privilegiat, perspicax, crític, de vegades fins i tot desprietat, sense principis, un retratista de la realitat ordinària, testimoni de les bondats i misèries de l'ésser humà. Exercir aquest paper denota certa valentia, ja que en ocasions allò del que s'escriu resulta feridor o és grotesc. Però és la veritat el que aquests autors descriuen en les seues obres, tot i que aquesta veritat sigui sempre subjectiva, manipulable.

Frank Parman va dir de **George Millburn** que era una mena de «noi dolent», que li agradava escriure sobre coses que la gent no volia reconèixer, menys en una època i en un lloc com el que el va veure néixer allà per l'any de 1906, Coweta, Oklahoma. Potser per això, tot i escriure per a importants revistes com *Harper's*, *The New Yorker* o *Vanity Fair*, el «bo» de Millburn passés una mica desapercebut. Ja se sap, en una terra que ha fet de la hipocresia una reli-

gió, dir les coses, condemnar-les, no està molt ben vist. No obstant això, Millburn no achantó, mai ho va fer.

Per primera vegada en castellà tenim oportunitat de llegir la que probablement sigui una de les seues obres més reconegudes, *Un pueblo de Oklahoma* (**Sajalín**). Hi trobem 36 relats breus, alguns molt breus, en els quals Millburn no té cap inconvenient a descriure i denunciar problemàtiques tals com el racisme. Va ser dels pocs, en aquella època un tant fosca i depredadora, que realment va escriure sobre els conflictes racials i linxaments soferts per la població negra dels Estats Units. Es podria dir que la seua consciència moral, el seu sentit de la justícia, va quedar reflectit en alguns dels seus escrits, com el que obre aquest conjunt de relats, titulat «El defiendenegros».

Amb gran senzillesa, Millburn narra episodis que es van succeir en una «modèlica» població del seu estat na-

tal. No resulta estranya la comparació amb la magistral obra de **Sherwood Anderson**, *Winesburg, Ohio*, doncs a partir dels fets quotidians assistim a un retrat clarivident sobre la població més modesta d'aquest vast país incongruent, aquesta Amèrica profunda que sol romandre oculta. No obstant això, a *Un pueblo de Oklahoma*, el mal, la violència, sempre està present, d'aquí el seu ambient un tant gris i polsós. En aquestes històries hi ha maltractament, s'abusa dels més desfavorits, les desgràcies es succeeixen, igual que la mort, però tot sembla normal, tots ho troben normal. Aquí rau, en cert sentit, la seua profunditat, ja que Millburn dissecciona de forma inflexible a una societat alienada.

Aquestes «observacions» d'una petita ciutat d'Oklahoma, un tant indigent i sobretot despreocupada, resulten aspres i descarades, algunes d'elles són estranyament encantadores per la innocència dels seus personatges, encara que sempre et deixen un regust amarg, el mateix gust que sol deixar una vida de fanatismes, crueltat i ignorància. **≡**

Eric Gras



UN PUEBLO DE OKLAHOMA

de **George Millburn**Traducció: **Ana Crespo**Editorial: **Sajalín**

Barcelona, 2017 | Pàgines 181

Narrativa-relats